บทความส่งเสริมการเกษตร

เรื่อง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (เกษตรอำเภอ) ดีเด่น ระดับประเทศ ประจำปี ๒๕๕๔

..โดย ชุติกาญจน์ เพียรธรรม..
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้มีการคัดเลือกข้าราชการของกรมส่งเสริมการเกษตร ในระดับภูมิภาค เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน นอกจากการคัดเลือกเกษตรอำเภอดีเด่น แล้วยังมีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด และศูนย์ส่งเสริมดีเด่น รวมทั้งหมด จำนวน ๖ ประเภท คือ

๑. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (เกษตรอำเภอ) ดีเด่น
๒. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอ (เกษตรตำบล) ดีเด่น
๓. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอ ที่มีผลงานด้านเคหกิจเกษตรดีเด่น
๔. สำนักงานเกษตรจังหวัดดีเด่น
๕. ศูนย์ปฏิบัติการดีเด่น
๖. ศูนย์ส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลดีเด่น

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ จังหวัดระยอง ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการคัดเลือกเกษตรอำเภอดีเด่นระดับเขต ของแต่ละจังหวัดในภาคตะวันออก จำนวน ๙ จังหวัด เพื่อคัดเลือกเกษตรอำเภอที่ได้ลำดับที่ ๑ ส่งคัดเลือกในระดับประเทศ ซึ่ง คุณพิมพา ดวงประชา เกษตรอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รับคัดเลือกให้เป็นเกษตรอำเภอดีเด่นระดับประเทศ ที่มีผลงานในการดำเนินส่งเสริมการเกษตรอย่างมากมาย และสามารถเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ให้ผู้อื่นได้นำไปปฏิบัติตามได้อย่างดี

จากการที่ได้รับการพิจารณาให้เป็นข้าราชการดีเด่นของจังหวัดนครนายก ในปี ๒๕๔๔ ทำให้คุณพิมพา ดวงประชา มีกำลังใจ ในการทำงาน และมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้เกษตรกร อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน จนทำให้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเกษตรอำเภอคลองเขื่อน ในปี ๒๕๕๒ เมื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเกษตรอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของสำนักงานเกษตรอำเภอคลองเขื่อนไว้ดังนี้

“มุ่งมั่นลดต้นทุนการผลิต ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง
ส่งเสริมการผลิตอาหารปลอดภัย ใส่ใจภูมิปัญญา
พัฒนาเกษตรกรให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน”

สำนักพัฒนาเกษตรอำเภอคลองเขื่อน มีพื้นที่ ๕ ตำบล ๓๒ หมู่บ้าน ในการทำงาน มีการบูรณาการงานกับหน่วยงานทั้งภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และประสานกับหน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมตำรวจ สำนักงานอัยการ และกรมการปกครอง ทำให้การดำเนินงานต่างๆ ได้รับความสะดวกและราบรื่น การทำงานของคุณพิมพา ดวงประชา ทุกโครงการและกิจกรรมที่จะดำเนินการ ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ของงาน การทำงานทุกครั้งย่อมมีปัญหาและอุปสรรคแต่ คุณพิมพา ดวงประชา ก็พยายามทำงานจนสำเร็จ ซึ่งงานที่จะนำเสนอนี้เป็นตัวอย่างเพียง ๓ โครงการ คือ

๑. โครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้การผลิตอาหารปลอดภัย และการสร้างสุขภาวะตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำที่หมู่บ้านวังควาย มีประชากร จำนวน ๑๖๒ ราย ครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๑๕๐ ครัวเรือน อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ การทำนา ปลูกไม้ผล เลี้ยงปลา ซึ่งก่อนจัดทำโครงการ ได้ศึกษาข้อมูลโดยให้เกษตรกรวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกัน และพบว่าปัญหาของชาวบ้าน คือการใช้สารเคมีทางการเกษตรไม่ถูกต้อง และใช้จำนวนมากทำให้ไม่ปลอดภัย จึงได้จัดดำเนินการจัดทำโครงการนี้ขึ้น โดยใช้งบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร การทำโครงการนี้ต้องใช้เวลาในภาคกลางคืน สัปดาห์ละ ๓ วัน(วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์) ตั้งแต่ ห้าโมงเย็น ถึง สี่ทุ่ม รวม ๔ สัปดาห์ จึงจบหลักสูตร ในการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนการสอน และทุกครั้งต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้ และมีการติดตามผลที่บ้านเกษตรกรด้วย ในส่วนของการจัดโครงการเมื่อเสร็จสิ้น เกษตรกรสามารถเป็นวิทยากรกระบวนการ แทนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ ถึงแม้ในระยะแรกยังไม่ได้เป็นวิทยากร แต่เกษตรกรสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง โดยลดการใช้สารเคมีให้น้อยลง เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต และกลับไปใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี เป็นการพลิกฟื้นผืนดินของเกษตรกรให้เป็นธรรมชาติ ได้รู้จักผลิตอาหารที่ปลอดภัยไว้บริโภค เป็นการสอนให้เกษตรกรรู้จักปฏิบัติกับตนเองตั้งแต่ตื่นจนถึงหลับนอน ทำให้สมาชิกในครัวเรือนดำรงชีวิตอยู่อย่างปลอดภัย

๒. โครงการพัฒนาองค์กรเกษตรกร ได้ดำเนินการจัดทำที่สำนักงานเกษตรอำเภอ เนื่องจากสภาพที่ดินของสำนักงานมีความเป็นกรด ไม่สามารถปลูกพืช หรือไม้ผลได้ จึงได้มีความคิดริเริ่มในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรได้นำความรู้ไปปฏิบัติและเป็นแหล่งเรียนรู้ด้าน IT ให้กับเกษตรกรด้วย โดยเริ่มจาก การพัฒนาอาคาร/สถานที่ การจัดหมวดหมู่ข้อมูล/งานสารบรรณ การจัดทำข้อมูลต่างๆ การกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้

เริ่มจากสภาพพื้นที่ดินเป็นกรด ปัจจุบันได้นำความรู้การปรับปรุงสภาพดิน จนทำให้สามารถปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นได้แล้ว และเกษตรกรจึงได้มาศึกษาความรู้ และยังมาหาความรู้ด้าน IT จากสำนักงานเกษตรอำเภอคลองเขื่อน ได้ตลอดเวลาราชการ จนทำให้สำนักงานเกษตรอำเภอคลองเขื่อน เป็นที่ยอมรับและเป็นที่พึ่งของเกษตรกร และมีความผูกพันเอื้ออาทรต่อกัน

๓. โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน

ดำเนินการต่อจากโครงการพัฒนาองค์กรเกษตรกร โดยใช้งบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๑๑๒,๕๐๐ บาท และหลังจากที่ปรับสภาพดินที่เป็นกรด สามารถปลูกไม้ผล เช่น มะม่วง ฝรั่ง เชอรี่ ตะลิงปิง ฯลฯ ได้แล้ว พื้นที่บริเวณรอบๆสำนักงาน ยังมีการเพาะเห็ดนางฟ้า การเลี้ยงปลาในกระชัง และเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ด้วย

สำหรับโครงการนี้ ส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้ในการแปรรูปอาหาร การบรรจุภัณฑ์ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้เกษตรรู้จักแปรรูปอาหาร เช่น กล้วยตาก น้ำฝรั่ง น้ำพริกต่างๆ ซึ่งเกษตรกรนำผลผลิตของตนเอง เช่น ข่า ตะไคร้ พริก มาแปรรูป เป็นน้ำพริกแกง น้ำพริกสำเร็จรูป เป็นต้น ในเริ่มแรกให้รู้จัก การผลิตอาหารที่ปลอดภัยไว้บริโภคให้พอเพียง และในอนาคตจึงจะส่งเสริมในด้านการจำหน่าย จึงได้ร่วมกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จัดทำโครงการสร้างอาคารแปรรูป ในบริเวณด้านหลังของสำนักงานเกษตรอำเภอคลองเขื่อน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๕๓๒,๐๐๐ บาท (ห้าแสนสามหมื่นสองพันบาทถ้วน) เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ของเกษตรกร ซึ่งทำการเปิดตลอด ไม่หยุดวันเสาร์-อาทิตย์

ผลจากการทดลองปรับสภาพดินให้สามารถทำการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น การเพาะเห็ดนางฟ้า การเพาะถั่วงอกมือถือ ฯลฯ ทำให้สำนักงานสามารถมีกองทุนไว้สำหรับใช้จ่าย ดูแลเมื่อเกษตรกรมาติดต่อด้วย และมีการส่งเสริมการจัดตลาดนัด ให้เกษตรกรนำผลผลิตมาจำหน่ายในบริเวณสำนักงานเกษตรอำเภอคลองเขื่อนอีกด้วย เป็นการต่อยอดให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

จากความมุ่งมั่นที่จะให้เกษตรกรมีความรู้ มีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเอง เ
น้ำตาไว้ไม่อยู่ ในวันประกวดเกษตรอำเภอดีเด่นระดับประเทศ ตั้งแต่การต้อนรับคณะกรรมการ การได้รับความรู้และนำมาเสนอให้คณะกรรมการตัดสิน ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรในอดีต สู่ปัจจุบัน ว่าสำนักงานเกษตรอำเภอสามารถเป็นที่พึ่งของเกษตรกรได้ และเธอยินดียืนเคียงคู่กับเกษตรกรตลอดไป